

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (VN/35314/2024)

Invalidiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitusta asiasta. Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen järjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on noin 22 000 henkilöjäsentä ja 138 jäsenyhdistystä.

Invalidiliitto pitää hyvänä lakiluonnoksen tavoitetta siviilipalveluksen kytkemisestä entistä vahvemmin kokonaisturvallisuuden toimintamalliin sekä julkisen hallinnon varautumista, valmiutta ja jatkuvuudenhallintaa turvaavaan työhön.

Invalidiliitto pyytää huomioimaan lain jatkovalmistelussa, että moni fyysisesti vammaisen ihminen voi olla aktiivinen toimija yhteiskunnassa, kunhan yhdenvertaisen arjen mahdollistavat palvelut toimivat ja esteettömyys toteutuu. Tämä tarkoittaa myös, että monia ”yhteiskunnalle hyödyllisiä siviililuonteisia, yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta sekä varautumista, valmiutta ja jatkuvuudenhallintaa tukevia tehtäviä” voi hoitaa, vaikka olisi fyysisesti vammaisen tai toimintaesteinen henkilö.

Teemaan kannattaa suhtautua ennemmin yksilön kykyjen ja osaamisen kuin hänen rajoitteidensa kautta. Ei pidä rajata osaa väestöstä ulkopuolelle vain sen vuoksi, että fyysinen toimintakyky eroaa valtaväestöstä. Puolustusvoimien selvitykset diabeetikkojen palveluksen mahdollistamisesta ja B-palveluskelpoisuusluokan laajentamisesta voisivat antaa yhä useammalle henkilölle mahdollisuuden palveluksen suorittamiseen.

Lakia valmisteltaessa on pohdittu, voisiko palveluskelpoisuuden määritelmä olla erilainen siviilipalveluksen ja varusmiespalveluksen osalta vai onko tarpeen pyrkiä yhdenmukaiseen käytäntöön. Invalidiliitto toteaa, että palveluskelpoisuuden määritelmä vaikuttaa merkittävästi siihen, voiko esimerkiksi pyörätuolia liikkumisen apuvälineenä käyttävä nuori olla osallinen maanpuolustuksessa. Motivaatiota ja isänmaallisuutta löytyy, mutta sellaista toimintakykyä ei, jota palveluksen suorittaminen tällä hetkellä edellyttää.

Jotta jokainen voisi omien kykyjensä mukaan olla osallinen ja palvella isänmaataan, määritelmiä ja kriteeristöä olisi hyvä tarkastella. Niin ase- kuin siviilipalveluksessa on monenlaisia tehtäviä, joita voisi suorittaa rajatummallakin fyysisellä toimintakyvyllä. Samalla Invalidiliitto tunnistaa, että tämä laajempi pohdinta ei ratkea siviilipalveluslakia muuttamalla, vaan edellyttäisi koko asevelvollisuusjärjestelmän kehittämistä koskevaa lisäkeskustelua.

Invalidiliitto ry

Janne Juvakka, toimitusjohtaja

Laura Andersson, johtaja